

# **Морська безпека як складова національної безпеки**

**Матеріали круглого столу  
25 жовтня 2024 року**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ОДЕСЬКА МОРСЬКА АКАДЕМІЯ  
АСОЦІАЦІЯ МОРСЬКОГО ПРАВА УКРАЇНИ  
КОЛЕГІЯ ЮРИСТІВ З МОРСЬКОГО ПРАВА УКРАЇНИ

***Морська безпека як складова  
національної безпеки***

Матеріали круглого столу  
25 жовтня 2024 року

Одеса – 2025

УДК 341.225(082)

М432

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради навчально-наукового інституту морського права та менеджменту Національного університету «Одеська морська академія» від 24 грудня 2024 р. (протокол № 5)

Редакційна колегія: Савінова Н.А. д.ю.н., с.н.с. (голова редколегії); Степанов С.В., к.ю.н., доцент (зам. голови редколегії); Скоробагатько А.В., д.ю.н., доцент; Ковбан А.В., к.ю.н., доцент; О.О. Ізбаш та інші.

**Морська безпека** як складова національної безпеки: матеріали круглого столу 25 жовтня 2024 року. – Одеса: НУОМА, 2025 – 68 с.  
Укр. та англ. мовами.  
ISBN 978-617-7857-43-2

У збірник увійшли матеріали круглого столу «Морська безпека як складова національної безпеки», яка відбулась в Національному університеті «Одеська морська академія» 25 жовтня 2024 р. Видання містить аналіз Морської доктрини України на період до 2035 року, проаналізовані підходи до ролі наднаціональних стандартів адміністрування морської безпеки та внутрішньодержавних механізмів її реалізації. Досліджується морська безпека як стан, який досягається за допомогою інструментів реалізації морської доктрини держави та її втілення у нормотворенні та правозастосуванні. Означено шляхи оновлення морської безпеки як складової національної безпеки України у повоєнний та мирний час.

УДК 341.225(082)

Надані учасниками матеріали надруковані із збереженням авторської редакції. Редакційна колегія не завжди поділяє думку авторів.

ISBN 978-617-7857-43-2

© Національний університет  
«Одеська морська академія», 2025

## ЗМІСТ

**Балобанов О.О.**

Повернемося до мети та загальних засад «безпеки мореплавства»..... 4

**Бельо Л.Ю.**

Аналіз правового регулювання національних інтересів України в сфері портових інновацій..... 7

**Бондаренко К.В., Нєкрасов Д.С.**

Деякі питання функціонування Морської охорони Державної прикордонної служби України в контексті прийняття Стратегії морської безпеки України .... 10

**Валуєва Л.В.**

Митна безпека та портові інновації..... 14

**Допілка В.О.**

Проблеми правового регулювання у морському туризмі ..... 19

**Єфтєні Н.М.**

Ціннісні орієнтації українського суспільства в умовах воєнної агресії ..... 22

**Зозуля Є.В.**

МВС України як суб'єкт забезпечення морської безпеки України ..... 24

**Ковбан А.В.**

Національні інтереси в морській сфері: конституційно-правовий аналіз..... 28

**Кузніченко О.В., Ільченко М.А.**

Морська безпека, як невід'ємний компонент національної безпеки держави... 31

**Литвиненко С.С.**

Роль та функції міжнародних організацій у протидії тероризму на морі..... 34

**Moshak Grygorii**

Improvement of legal regulation of safety of navigation on waterways..... 38

**Mykhailova Diana**

Protecting seafarers: how warlike operations area agreements ensure safety in Black sea region..... 41

**Палько В.І.**

Правова політика Морської безпеки України ..... 44

**Переверзєва О.С.**

Загроза морському середовищу під час воєнних дій в Україні..... 47

**Пальченко А.А.**

Щодо забезпечення екіпажем морських перевезень як основи національної безпеки мореплавства ..... 50

**Святюк Святослав**

Основні етапи контролю судна в міжнародному морському праві ..... 54

**Скоробагатько А.В.**

Дотримання трудових прав моряків – гарантія морської безпеки ..... 57

**Степанов С.В.**

Аналіз міжнародного досвіду у сфері інформаційної безпеки..... 61

**Сурілова А.О., Мочернюк М.О.**

Взаємозв'язок тероризму та нелегальної міграції: глобальні виклики безпеки та шляхи їх подолання..... 64

8. Mc Cormik E.J. (1964) Human Factors Engineering. Mc Graw-Hill, 135 p. New York. [in English].
9. MSC/Circ.1023 T5/1.01 MEPC/Circ.3925 April 2002 Guidelines for Formal Safety Assessment (FSA) for Use in the IMO Rule making Process.
10. The Safety and Shipping Review 2020. Retrieved from: <https://www.agcs.allianz.com/news-andinsights/reports/shipping-safety.html>.
8. Fedchun N.O. (2016) Psikhologichnij mekhanizm zlochinnoyi povedinki pri porushenni pravil bezpeki moreplavstva [Psychological mechanism of criminal behaviour in breach of maritime safety rules]. Publichne pravo, 2, 158-166. [in Ukrainian].

**Бельо Л.Ю.**

*старший викладач кафедри  
загальноправових дисциплін  
Національного університету  
«Одеська морська академія»*

## **АНАЛІЗ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ УКРАЇНИ В СФЕРІ ПОРТОВИХ ІННОВАЦІЙ**

Для досягнення цілей національного розвитку необхідне належне правове забезпечення, спрямоване на стимулювання інновацій, забезпечення конкурентоспроможності суднобудівної та портової галузей, а також забезпечення дотримання міжнародних стандартів та норм. Правове регулювання цих сфер стає стратегічно важливим завданням для забезпечення ефективного функціонування та розвитку морського транспорту, а також зміцнення конкурентоспроможності країни на міжнародній арені. Важливим є питання як стимулювати розвиток цих надважливих галузей національної економіки.

Відповідно ч. 1 ст. 1 Закон України «Про інноваційну діяльність» [1], інноваціями є новостворені чи вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція чи послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного чи іншого характеру, які істотно поліпшують структуру і якість виробництва чи соціальної сфери. Портові інновації – це ті новостворені чи вдосконалені технології чи організаційно-технічні рішення, які застосовуються в межах території і акваторії, що обладнані для обслуговування суден. Портові інновації охоплюють широкий спектр технологічних та організаційних змін, спрямованих на покращення ефективності та

конкурентоспроможності портової діяльності.

Правове регулювання портових інновацій поділяється на нормативно-правове та інституційно-правове. Нормативно-правове регулювання – це система законів, правил, норм, стандартів і положень, які встановлюються державою для регулювання поведінки людей, взаємин між ними та відносин з іншими суб'єктами права. В сфері суднобудування та портових інновацій нормативно-правове регулювання здійснюється:

- Водним кодексом України, згідно ст. 96 якого закріплено, що в процесі будівництва та введення у дію підприємств, споруд і інших об'єктів, а також в процесі впровадження нових технологічних процесів має *забезпечуватися раціональне використання вод* [2];

- Кодексом торговельного мореплавства України, ст. 19 вказаного Кодексу закріплено, що *право власності на судно, котре будується, регламентується законодавством держави, на території котрої знаходиться таке судно, якщо договором на будівництво судна не передбачено інше* [3];

- Господарським кодексом України. Відповідно ч. 1 ст. 328 ГК держава регламентує інноваційну діяльність як складову інвестиційної і структурно-галузевої політики; шляхом реалізації інноваційних програм і цільових проєктів; створення правових, економічних і організаційних умов для забезпечення державного регламентування інноваційної діяльності; створення і сприяння розвитку інфраструктури інноваційної діяльності [4];

- Законом України «Про державну підтримку суднобудівної промисловості України» [5], який має на меті створення сприятливих умов для приваблення іноземних інвестицій, збереження, розвитку та ефективного використання вже існуючого високого виробничого, науково-технічного та експортного потенціалу суднобудівної промисловості України та захист економічних інтересів держави шляхом збільшення обсягів виробництва українських підприємств.

- Законом України «Про інноваційну діяльність», котрий встановлює основні принципи державного регулювання інноваційної сфери в Україні, описує економічні та правові аспекти цього процесу, а також визначає інструменти стимулювання інноваційних ініціатив з боку держави, спрямованих на підтримку економічного розвитку країни. Згідно Закону, державна підтримка надається підприємствам усіх форм власності, які реалізують інноваційні проєкти в Україні, а також компаніям будь-якої власності, які мають статус інноваційних підприємств.

- Безперечно, вищезазначений перелік нормативно-правових актів не є вичерпним. Його складають майже всі правові акти, які стосуються морського

водного транспорту.

Що ж до інституційно-правового регулювання, то ним є система органів державної влади та відповідних механізмів, які встановлюються державою для організації та регулювання життєдіяльності суспільства. В сфері суднобудування та портових інновацій інституційно-правове регулювання здійснюється: Міністерством аграрної політики та продовольства України, Міністерством розвитку громад, територій та інфраструктури України, Державним агентством відновлення та розвитку інфраструктури України; Державною службою морського і внутрішнього водного транспорту та судноплавства України.

Ці державні органи спільно визначають і встановлюють норми та вимоги для ефективного функціонування суднобудівних та портових інновацій українського судноплавства. Питання портових інновацій може мати значний вплив на розвиток транспортної інфраструктури, торгівлі та економіки загалом. Дослідження в цій сфері може сприяти ефективнішому використанню ресурсів, підвищенню конкурентоспроможності портових систем, а також зменшенню негативного впливу на навколишнє середовище. Зважаючи на значення морських портів у світовій торгівлі та логістиці, дослідження портових інновацій може охоплювати широкий спектр аспектів, серед яких: інновації в сфері технологій, управління логістичними процесами, інновації в сфері інфраструктури, інновації в сфері екології; інновації в сфері логістики; інновації в сфері економіки.

То ж питання портових інновацій є важливим аспектом для розвитку транспортної інфраструктури, торгівлі та економіки загалом. Впровадження нових інноваційних рішень сприяє покращенню ефективності, безпеки та сталості портових операцій, що в свою чергу сприятиме загальному розвитку міжнародної торгівлі та економіки.

#### ***Список використаних джерел:***

1. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text> (дата звернення: 10.10.2024).
2. Водний кодекс України від 06.06.1995 р. № 213/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-вр> (дата звернення: 10.10.2024).
3. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. № 176/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176/95-вр> (дата звернення: 10.10.2024).
4. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15-вр> (дата звернення: 10.10. 2024)

5. Про державну підтримку суднобудівної промисловості України: Закон України від 23.12.1997 р. № 774/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/774/97-вр#Text> (дата звернення: 10.10.2024).

6. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text> (дата звернення: 10.10.2024).

**Бондаренко К.В.**

*докторка юридичних наук, доцентка,  
професорка кафедри загальноправових дисциплін  
Національного університету «Одеська морська академія»*

**Некрасов Д.С.**

*помічник начальника Регіонального управління  
Морської охорони Державної прикордонної  
служби України з правової роботи,  
полковник юстиції*

## **ДЕЯКІ ПИТАННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ МОРСЬКОЇ ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ПРИЙНЯТТЯ СТРАТЕГІЇ МОРСЬКОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ**

17 липня 2024 року Указом Президента України № 468/2024 було затверджено Стратегію морської безпеки України – безперечно, надважливий нормативний акт, який, серед іншого, містить актуальний перелік загроз морській безпеці [1].

Варто зауважити, що чинною є також Морська доктрина, прийнята на період до 2035 р., затверджена Постановою Кабінету Міністрів від 7 жовтня 2009 р. № 1307 [2]. В жодному разі не применшуючи ролі та значення Морської доктрини, зазначимо, що по-перше, приймалась вона за мирних часів, коли жодної військової агресії з боку російської федерації Українська держава ще не зазнала, по-друге, вищезазначений документ сутнісно був зосереджений на розвитку морської галузі, як такої, а також розвитку України як морської держави.

Натомість, прийнята влітку Стратегія морської безпеки України (далі – Стратегія) тримає фокус уваги саме на питаннях оборони та безпеки України на морі. Метою прийняття цього документу визначено забезпечення готовності,